

ความเป็นส่วนตัวบนโลกไซเบอร์

ผศ.สุพล พรหมมาพันธุ์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 5024 วันพุธที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2553 หน้า 4

สภาพสังคมในยุคของสารสนเทศ (Information Age) ที่รายล้อมไปด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัยเช่น อินเทอร์เน็ต หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ไซเบอร์สเปส (Cyber Space)** ได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้นเป็นลำดับ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์มาก หากนำไปใช้ให้ถูกที่ถูกทาง ในทางตรงกันข้ามหากนำไปใช้ในทางที่ผิด ไม่เหมาะสมย่อมเป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่น ในส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ถูกพัฒนาขึ้นมาด้วยหลักการของเทคโนโลยี และหลักความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การผสมผสานข้อมูล การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการเรียกข้อมูลสารสนเทศออกมาใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เหล่านี้เป็นคุณสมบัติพิเศษที่มนุษย์ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ในโลกไซเบอร์ทุกคนมีโลกของความเป็นส่วนตัวอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ทุกคนไม่ต้องการให้บุคคลอื่นเข้ามารุกรานสิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) ของตนเองไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ ทั้งสิ้น เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกติดตามการอ่านโดยบริษัท สารสนเทศส่วนบุคคลที่มีการจัดเก็บโดยอัตโนมัติ เมื่อมีการคลิกเข้าไปสู่เว็บไซต์ สารสนเทศส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บอยู่ในฐานข้อมูลส่วนกลาง โดยหน่วยงานของรัฐบาล ตัวแทนของรัฐบาล และบริษัทเอกชนอื่นๆ หากนำไปใช้ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล ไม่เช่นนั้นถือว่าผิด เนื่องด้วยในปัจจุบันปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นตามสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ :

- **ความเป็นส่วนตัวเรื่องจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail Privacy)** หมายถึง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการรับ-ส่งผ่านอินเทอร์เน็ต มีผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิ์เข้ามาเปิดอ่าน หรือติดตามการรับส่งจดหมายเหล่านั้น จากการสำรวจในปัจจุบันพบว่า 80% ของพนักงานที่เป็นมืออาชีพ ได้ถูกทางบริษัทกำหนดชื่ออีเมลสำหรับการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรเอาไว้แล้ว และแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คืออัตราการส่งข้อความเร่งด่วน (Instant Messaging : IM) ในสถานที่ทำงาน ในขณะที่การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการส่งข้อความเร่งด่วนในการทำธุรกิจเป็นเครื่องมือที่นำกลัวมาก เพราะว่ามันมีความเสี่ยงเป็นอย่างมากในการนำไปใช้งานของผู้ใช้ ยกตัวอย่างเช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกส่งไป จะมีการจัดเก็บเอาไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 3 เครื่อง ถึงแม้ว่าคุณอาจจะทำการลบทิ้งไปแล้ว 1 เครื่อง แต่ก็ยังคงเหลืออีก 2 เครื่อง ทางบริษัทสามารถทำให้บรรเทาเบาบางลงไปได้ด้วยการพัฒนานโยบายเกี่ยวกับเรื่องความเป็นส่วนตัวขึ้นมา แท้จริงบริษัทที่เซิร์ฟเวอร์จัดเก็บข้อมูลการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้ทั้งหมด บริษัทสามารถเข้าไปเปิดอ่านอีเมลของพนักงานทุกคนได้ แต่ไม่สามารถจะเข้าไปเปิดอ่านได้ทุกเรื่อง ปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในเวลานี้คือ ผู้ที่ใช้อีเมลทุกคน ย่อมปรารถนาเรื่องความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้ใครมาล่วงรู้ข้อมูลการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการถูกรบกวนให้ได้รับความเสียหายในลักษณะต่างๆ เพราะในปัจจุบันมีอีเมลประเภทหลอกลวงเกิดขึ้นมากมาย เช่น (1). การสร้างโอกาสทางธุรกิจ อีเมลประเภทนี้จะเสนอรายได้ก้อนใหญ่โดยที่ไม่ต้องทำอะไรมาก หรือไม่มีค่าใช้จ่ายในการลงทุน, (2). อีเมลขายสินค้าที่มีกลุ่มผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก (Bulk e-Mail) อีเมลประเภทนี้จะเสนอรายชื่อกลุ่มผู้ใช้งานอีเมลซึ่งเป็นจำนวนมาก และชักชวนว่าสามารถโฆษณาหรือขายสินค้าไปยังกลุ่มผู้ใช้งานอีเมลนี้ได้ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะไม่อนุญาตอีเมลขายสินค้าในลักษณะเช่นนี้, (3). อีเมลล่อล่อ อีเมลประเภทนี้จะชักชวนให้ผู้รับส่งเงินจำนวนเล็กน้อยไปยังผู้ส่งและส่งต่ออีเมลไปให้เพื่อนหรือผู้อื่นต่อไป เป็นต้น สำหรับประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยปรากฏอยู่ใน มาตรา 11 **ความว่า ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคล**

อื่น โดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น โดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

- **ความเป็นส่วนตัวบนอินเทอร์เน็ต (Internet Privacy)** ได้แก่ข้อมูลสารสนเทศที่มีการเผยแพร่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการสนทนา กลุ่มข่าว ที่มีการเปิดอ่านข้อมูล หรือส่งข้อความถึงกัน ซึ่งบางครั้งเป็นเรื่องส่วนตัว สารสนเทศ ความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้จะถูกจัดเก็บเอาไว้ทุกครั้งที่มีการเข้าสู่เว็บไซต์ หรือการจัดเก็บโดยกลุ่มข่าว ซึ่งจะมีการจัดเก็บ ระเบียบข้อมูลเอาไว้ด้วยโปรแกรมขนาดเล็กที่เรียกว่าคุกกี้ไฟล์ (Cookie File) ซึ่งมีอยู่ในฮาร์ดดิสก์ ผู้ที่เป็นเจ้าของเว็บไซต์ หรือบริษัทที่ให้บริการทางระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์จะมีการจัดเก็บข้อมูลเอาไว้ทุกครั้งเมื่อคุณคลิกเข้าไปสู่เว็บไซต์ของเขา และเขาอาจนำเอาสารสนเทศจากคุกกี้ไฟล์เหล่านั้นไปทำการขายต่อให้กับหุ้นส่วนของเขาที่ทำธุรกิจร่วมกัน (Third Parties) นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึง การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต และการแชร์ข้อมูลรูปภาพ วิดีโอ ข้อความบนเว็บ เครือข่ายสังคมออนไลน์ อย่าง Twitter และ Facebook รวมไปถึงการใช้เหมืองข้อมูลสร้างแหล่งข้อมูลส่วนตัวขึ้นมาด้วย

- **ความเป็นส่วนตัวเรื่องสารสนเทศ (Information Privacy)** ได้แก่ข้อมูลส่วนตัว (Data Privacy) ที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ และการเผยแพร่ข้อมูล, เทคโนโลยี, ความคาดหวังในความเป็นส่วนตัวต่อสาธารณะ, กฎหมาย และเรื่องนโยบายที่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งตนเองอาศัยอยู่ นอกจากนี้ความเป็นส่วนตัวยังเกี่ยวข้องกับสารสนเทศที่เป็น ตัวกำหนดอัตลักษณ์ของบุคคลที่มีการจัดเก็บเอาไว้ในระบบดิจิทัล ได้แก่ (1). ระเบียบในระบบสาธารณสุข ได้แก่ ข้อมูล ส่วนบุคคลเกี่ยวกับผลการรักษาโรค กิจกรรมทางเพศ ซึ่งทุกคนไม่ปรารถนาให้ผู้อื่นล่วงรู้ เพราะอาจมีผลกระทบต่อ การจ้างงาน และการทำประกัน ซึ่งทุกประเทศทั่วโลกนายแพทย์ผู้ตรวจรักษา ต้องมีจรรยาบรรณและวัฒนธรรมทางจิตวิทยาที่ จะไม่เปิดเผยข้อมูลความลับของคนไข้ให้ผู้อื่นล่วงรู้, (2). ข้อมูลการสืบสวนทางอาชญากรรม และผลพิจารณาทางคดี, (3). ข้อมูลทางการเงิน และการประมวลผลรายการทางธุรกิจ ได้แก่ ข้อมูลเรื่องทรัพย์สิน ข้อมูลการถือหุ้น ข้อมูลสินเชื่อบัตรเครดิต ข้อมูลการซื้อขายสินค้าที่เป็นเรื่องส่วนตัว, (4). ข้อมูลทางชีววิทยา คุณสมบัติ เช่น ลักษณะทางพันธุศาสตร์, (5). ข้อมูลที่อยู่อาศัย และระเบียบทางภูมิศาสตร์, (6). ข้อมูลลักษณะของเชื้อชาติหรือกลุ่มชนที่เหมือนกันหรือต่างกัน เป็นต้น

สำหรับข้อมูลความเป็นส่วนตัวบนอินเทอร์เน็ต และข้อมูลความเป็นส่วนตัวเรื่องสารสนเทศ หากผู้นำข้อมูลดังกล่าวไปเปิดเผยให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายมีความผิดตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ตาม มาตรา 6 ระบุว่า ผู้ใดล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะถ้านำมาตรการดังกล่าวไปเปิดเผยโดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งหมดทั้งปวงนี้ เกี่ยวข้องกับเรื่องนโยบายความเป็นส่วนตัว “เรารักสุขภาพของคุณทุกซอกทุกใจ ผู้อื่นก็รักสุขภาพของคุณนั่น” ดังนั้นวิญญูชนไม่ควรละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นโดยเฉพาะบนโลกไซเบอร์เหล่านี้.

